

Evaluatie Pilot brede intake en PIP

Sociale Innovatie en Transnationale Samenwerking

maart 2020

Evaluatie Pilot brede intake en PIP

Sociale Innovatie en Transnationale Samenwerking
2018EUSF2013064

Rapport Gemeente Doetinchem

Auteur: drs. P. (Peter). T. H. Donders

Europese Unie
Europees Sociaal Fonds

Inhoudsopgave

H1 Opzet en invulling van de pilot	7
1.1 Het SITS-project brede intake en PIP	7
1.2 De opzet en inrichting van de pilot	8
1.3 Evaluatiecriteria	10
H2 Resultaten Pilot: brede intake	11
2.1 Input vanuit het AZC	11
2.2 De brede intake	11
2.3 Conclusies	18
H3 Het persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP)	19
3.1 Inhoud van het PIP	19
3.2 Resultaten opstellen PIP	19
3.3 Conclusies	25
Bijlage 1: Vragenlijst brede intake (inclusief acties)	27
Bijlage 2: Persoonlijk Plan Integratie en Participatie (PIP)	31
Colofon	34

H1 | Opzet en invulling van de pilot

1.1 Het SITS-project brede intake en PIP

De in het regeerakkoord voorgestelde aanpassingen van het inburgeringsstelsel moeten ervoor zorgen dat gemeenten betere mogelijkheden krijgen om nieuwkomers zo snel mogelijk naar werk te begeleiden en op het vereiste taalniveau te krijgen. Daarom is het belangrijk om gemeenten meer regie over de uitvoering van inburgering te geven, met als opdracht de effectiviteit van inburgering te vergroten én te voorkomen dat gemeenten niet vervallen in zaken die in het verleden fout zijn gelopen. Het (Sociale Innovatie en Transnationale Samenwerking) SITS-project is erop gericht de gemeenten binnen de Arbeidsmarktregio (AMR) Oost-Achterhoek te helpen met het geven van invulling aan deze regiefunctie door middel van de zogenoemde brede intake.

Het is van belang, zoals ook is onderstreept in het WRR-rapport 'Geen tijd verliezen'¹, om op een zo vroeg mogelijk moment te beginnen met activiteiten gericht op integratie en participatie. Nu duurt dat vaak nog te lang en gaat er kostbare tijd verloren. De brede intake moet leiden tot een persoonlijk Plan Integratie en Participatie (PIP), waarin alle facetten van de inburgering leidend tot participatie, liefst in betaald werk, worden meegenomen. De 'brede intake' geeft op individueel niveau inzicht in de startpositie en de ontwikkelmogelijkheden van een inburgeringsplichtige. Dit individueel inzicht bestaat onder meer uit informatie of iemand analfabeet is, welke opleidingen zijn gevolgd, praktische competenties, werknemersvaardigheden, werkervaring, leerbaarheid, motivatie/interesses, mate van zelfredzaamheid en informatie die effect kan hebben op het inburgeringstraject, zoals de gezinssituatie, het sociale netwerk en de fysieke en mentale gezondheid.

Het project is uitgevoerd op basis van de informatie die beschikbaar was vanuit het Ministerie van SZW en dan met name de voortgangsbrieven gericht aan de Tweede Kamer² over het wetgevingstraject. Daarnaast is gebruikgemaakt van diverse rapporten, ervaringen en andere stukken die beschikbaar waren.³ Als aanloop naar de uitvoering van de pilot is eerst een regionaal breed onderzoek uitgevoerd in de Achterhoek naar de huidige ervaringen en werkwijzen inzake de inburgering en participatie van statushouders. De resultaten van het onderzoek zijn gebruikt om de pilot op te zetten en in te richten.⁴

¹<https://www.wrr.nl/publicaties/policy-briefs/2015/12/16/geen-tijd-verliezen-van-opvang-naar-integratie-van-asielmigranten>

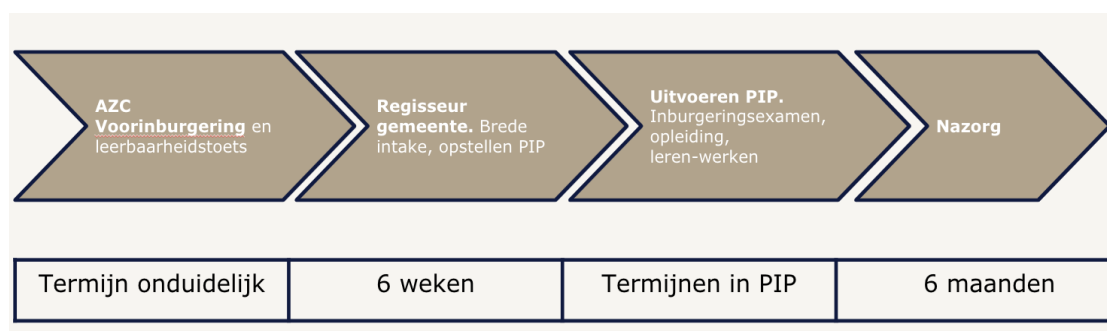
² Zie ook 'Hoofdlijnen veranderopgave inburgering' van 2 juli 2018, 'Tussenstand veranderopgave inburgering' van 15 februari 2019 en 'Stand van zaken Veranderopgave Inburgering' van 25 juni 2019.

³ O.a. Rapport AEF 'Veldonderzoek kosten nieuw inburgeringsstelsel' van 30 augustus 2019, m.n. overzicht processen en deelprocessen. Model Plan van aanpak Divosa januari 2020.

⁴ De migrant aan het werk, Peter Donders en Hinke Stallen BMC september 2019.

1.2 De opzet en inrichting van de pilot

De pilot is uitgevoerd in de regio Oost-Achterhoek en de focus lag op het uitvoeren van een brede intake en het opstellen van een persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP), zoals voorgesteld in de Kamerbrieven van de Minister aan de Tweede Kamer. Aan de pilot deden zes klantmanagers mee en zij hebben in totaal 28 brede intakes afgenomen, waarvan 13 bij nieuw aangemelde statushouders vanuit het AZC en 15 bij statushouders die al wat langer in Nederland verblijven. Oorspronkelijk was het idee om 30 brede intakes te houden, waarvan 5 nieuw aangemeld. Dat er meer nieuw aangemelde statushouders in de pilot konden worden meegenomen is mede te danken aan het AZC Winterswijk, dat op deze wijze meewerkte aan de pilot. Hierdoor konden de klantmanagers voor de nieuw aangemelde statushouders contact opnemen met het AZC, zoals ook de bedoeling is van de nieuwe wet. Onderstaand schema geeft het totale beoogde inburgerings- en participatietraject weer, inclusief de daaraan verbonden termijnen (voor zover bekend). De uitvoering van de pilot had betrekking op de eerste twee fasen van het totale traject. De uitvoering van het PIP en cetera zijn buiten beschouwing gebleven.

Schema 1 Traject inburgering en participatie

Tijdens de uitvoering van de pilot zijn twee formats ter beschikking gesteld. Eén voor de brede intake en één voor de pilot (zie bijlagen). Het gebruik van de formats is echter niet voorgeschreven. Ook het opstellen van het intakeverslag en het PIP is vormvrij gelaten. Dit gaf de klantmanagers de mogelijkheid om zelf de gesprekken in te richten en de verslagen op te stellen. Wel moesten in alle gesprekken de 13 leefgebieden van de brede intake worden geadresseerd.

Het PIP moest bestaan uit twee onderdelen:

- Inburgering
- Participatie

Verder moesten de activiteiten en doelstellingen opgenomen in het PIP ook uitgelijnd zijn in de tijd en SMART geformuleerd. Het deel financiële ontzorging viel buiten de scope van de pilot en is dus niet in de PIP's meegenomen.⁵

Ten slotte was het de opdracht om na aanmelding (voor de nieuw aangemelde statushouders) de brede intake en het opstellen van het PIP binnen 6 weken af te ronden. Voor de statushouders die al langer in Nederland zijn ging de 6-weken-periode in na de oproep voor het brede intake gesprek.

1.2.1 Regiefunctie gemeenten

De voorgestelde aanpassingen van het inburgeringsstelsel moeten ervoor zorgen dat gemeenten meer regie krijgen over de uitvoering van inburgering.

In de huidige situatie is een veelheid van partijen bezig met inburgering en participatie.⁶ Het nieuwe stelsel biedt gemeenten de mogelijkheid de regie te voeren over de brede intake en het PIP. Hierbij is het de vraag hoe dat vorm te geven. Diverse gemeenten in de Achterhoek hebben de uitvoering van de Participatiewet belegd bij een Gemeenschappelijke Regeling. In de huidige praktijk zijn Laborijn en Sociale Dienst Oost-Achterhoek (SDOA) verantwoordelijk voor de participatie van statushouders. Vraag voor gemeenten is dan ook of het uitvoeren van de brede intake en het opstellen van het PIP moet worden gedelegeerd aan Laborijn en SDOA. Ook is er de koppeling met de brede toegang benadering en de uitvraag op levensdomeinen, zoals bijvoorbeeld de Wmo en schuldhulpverlening. Voor zowel gemeenten als GR'en geldt dat ze slechts kennis en ervaring hebben op een deel van de leefgebieden van de brede intake. Een besluit hierover is door de gemeenten die deelnamen aan de pilot nog niet genomen. Vandaar dat is besloten dat een deel van de brede intakes door de gemeenten zelf wordt uitgevoerd (Bronckhorst, Montferland, Berkelland en Aalten) en een deel door de GR'en Laborijn en SDOA (Winterswijk, Oost-Gelre, Doetinchem, Oude IJsselstreek). Daarbij moet worden aangetekend dat de gemeente Aalten is aangesloten bij Laborijn en Berkelland bij de GR SDOA. Montferland voert de Participatiewet zelfstandig uit en de sociale werkvoorziening bij Laborijn. Bronckhorst is geen deelnemer van een van deze GR'en. Een van de vragen die met de pilot beantwoord moest worden is wie de brede intake en het opstellen van het PIP het beste kan uitvoeren: de gemeente zelf of een GR. De uitkomst van de pilot kan ook zijn dat hier geen (technisch) verschil wat betreft de uitvoering naar voren komt: beide opties zijn mogelijk en zijn even goed.

⁵ Zie ook Kamerbrief over voortgang veranderopgave inburgering 15 februari 2019.

⁶ De migrant aan het werk, Peter Donders en Hinke Stallen BMC september 2019.

1.3 Evaluatiecriteria

Om de pilot te evalueren zijn er twee bijeenkomsten geweest met alle klantmanagers die aan de pilot hebben meegewerkt. Doel van deze bijeenkomsten was: ervaringen uitwisselen en kennis met elkaar delen. Daarnaast is een aantal statushouders zelf (8) geïnterviewd en is gevraagd naar hun ervaringen met de nieuwe aanpak. Met name de statushouders die al wat langer in Nederland verblijven en meededen aan de pilot gaven waardevolle inzichten.

Van alle brede intakes zijn gespreksverslagen ontvangen en ook persoonlijke inburgerings- en participatieplannen. Al deze verslagen en PIP's zijn geëvalueerd op basis van de volgende criteria:

Evaluatiecriteria

1. de input van het COA (leerbaarheidstoets, overdracht van informatie) bij nieuw aangemelde statushouders;
2. de adressering van de 13 leefgebieden tijdens de gesprekken;
3. de toepassing van de zelfredzaamheidsmatrix om de mate van zelfredzaamheid te bepalen (advies klantmanager);
4. de weergave van de gesprekken in het verslag;
5. de gesprekstechnieken die gehanteerd zijn;
6. de mate van standaardisatie van de vragen die gesteld worden;
7. het brede intakeverslag zelf (structuur en inhoud);
8. de tijd die nodig is om een brede intake uit te voeren en een PIP op te stellen;
9. de wijze waarop de resultaten van de brede intake zijn vertaald naar het PIP;
10. de structuur van het PIP;
11. in hoeverre het PIP SMART is, d.w.z. specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden;
12. de mate van standaardisatie van het PIP;
13. het gebruik van arbeidsmarktinstrumenten (Nuffic, assessments, arbeidsmarkt EVC's, erkenning beroepskwalificaties, stages, etc.)

De klantmanagers kregen terugkoppeling op de brede-intakeverslagen en PIP's, zodat op basis van voortschrijdend inzicht de brede-intakegesprekken beter verliepen en PIP's konden worden aangepast. Het leren van elkaars ervaringen krijgt door deze werkwijze vorm.

H2 | Resultaten Pilot: brede intake

2.1 Input vanuit het AZC

De doelstelling was om met ten minste 5 nieuwe aanmeldingen in het AZC een intakegesprek te voeren. Zoals vermeld zijn er uiteindelijk 13 intakegesprekken in het AZC uitgevoerd. Niet van alle klanten waren resultaten van de leerbaarheidstoets bekend en ook niet alle klanten hadden deelgenomen aan een voorinburgering traject. Voor de klantmanagers was nieuw dat er contact werd opgenomen met het AZC en dat de ervaringen van de statushouders die waren opgedaan in het AZC in de brede intake een plaats kregen. Klantmanagers, statushouders en het COA zagen dit als grote winst ten opzichte van de huidige situatie. Het aanbod op het AZC inzake de voorinburgering zoals dat in de nieuwe wet is voorzien wordt zeker als positief gezien. Wel geven klantmanagers aan dat het kan helpen om het accent bij de voorinburgering te leggen op de taal. Een ander aandachtspunt is de informatieverstrekking over het verdere traject (brede intake, PIP, leerroutes) na aanmelding bij de gemeente.

2.2 De brede intake

2.2.1 Gestandaardiseerde vragenlijsten voor de brede intake

Zoals aangegeven in paragraaf 2.1 zijn daar waar mogelijk de resultaten van de leerbaarheidstoets vanuit het AZC ter beschikking gesteld aan de klantmanagers die aan de pilot meededen. De andere leefgebieden werden geadresseerd tijdens de gesprekken. In deze gesprekken werkte de gemeente Bronckhorst met een gestandaardiseerde vragenlijst die eerder ontwikkeld is en gebruikt wordt voor intakes met zowel P-wetklanten als statushouders. Het risico is dat dan de vragenlijst wordt afgewerkt en dat verbanden tussen de verschillende antwoordcategorieën lastiger worden gelegd. Laborijn en SDOA werkten met een aangepaste vragenlijst, omdat hun specialisatie vooral ligt bij de leefgebieden die betrekking hebben op participatie. De andere leefgebieden zijn hieraan toegevoegd. De gemeenten Aalten, Berkelland en Montferland hadden geen format voor een vragenlijst, maar voerden de gesprekken meer vormvrij, waarbij alle leefgebieden aan de orde kwamen. In alle gespreksverslagen werden de resultaten op de leefgebieden weergegeven, zij het dat het ene leefgebied wat beter geadresseerd was dan het andere. Dat bleek ook een kwestie van verder doorvragen te zijn.

In de pilot zijn verschillende gesprekstechnieken gebruikt, variërend van het afwerken van een vragenlijst tot het houden van een open gesprek. We hebben onderzocht wat nu het beste werkt: een gestandaardiseerde vragenlijst (risico van vragenlijst afwerken en niet genoeg doorvragen) of een open vormvrij gesprek (risico van onderwerpen vergeten, niet genoeg doorvragen, kost meer tijd). Aan beide vormen zitten voor- en nadelen.

Klanten zelf geven de voorkeur aan een open gesprek waarbij ook ruimte is voor het delen van hun eigen ervaringen. Het delen van deze ervaringen draagt bij aan de kennis over de klant. Het is dan aan de klantmanager om de leefgebieden in het gesprek aan de orde te laten komen om zo de benodigde informatie voor de brede intake te verzamelen. Gesprekken volgens een gestandaardiseerde vragenlijst kunnen statushouders ook het gevoel geven van een soort ondervraging of van een interview.

Gedurende de uitvoering van de pilot zijn de meeste betrokken klantmanagers die eerst met een vragenlijst werkten overgestapt naar een meer open gesprek. De vragenlijst werkte dan als een geheugensteun. Dit bleek in de praktijk toch prettiger te werken. Als nadeel is daarbij aangegeven dat het meer tijd kost. Klantmanagers twijfelen of die tijd er ook is bij een hogere caseload.

De gemeente Bronckhorst heeft een app ontwikkeld waarin alle vragen staan vermeld en antwoorden kunnen worden ingegeven. Deze app is ook gebruikt bij het verwerken van de antwoorden van de brede intake. De vragenlijst is als bijlage bij dit rapport gevoegd.

2.2.2 De 13 leefgebieden in de brede intake

In de brede-intakegesprekken en de verslagen die daarvan zijn gemaakt zijn alle 13 leefgebieden aan de orde gekomen.⁷

* ZRM verwijst naar de zelfredzaamheidsmatrix

Leefgebieden brede intake

1. Leerbaarheid (AZC)
2. Opleiding (Nuffic, SBB)
3. Werkervaring en/of vrijwilligerswerk (arbeidsmarkt EVC)
4. Praktische competenties
5. Werknemersvaardigheden
6. Taalniveau (leerbaarheid)
7. Motivatie/interesses
8. Mate van zelfredzaamheid (ZRM*)
9. Digitale vaardigheden
10. Gezinssituatie (ZRM)
11. Fysieke gezondheid (ZRM)
12. Mentale gezondheid (ZRM)
13. Sociaal netwerk (ZRM)

Leerbaarheid

Bij tien nieuwe statushouders is er een leerbaarheidstoets afgenomen op het AZC. Bij twee statushouders die al langer in Nederland verblijven is eveneens een leerbaarheidstoets afgenomen: één bij het Graafschapcollege en één bij het Alpha College (beide mbo-instellingen). Bij één statushouder werd aangegeven dat een leerbaarheidstoets niet nodig was. Wat betreft de leerbaarheidstoets is het de bedoeling dat als de nieuwe wet in werking treedt de leerbaarheidstoetsen altijd op het AZC worden afgenomen. De deelnemende klantmanagers geven allen te kennen dat zij de waarde van een leerbaarheidstoets zeker zien, maar dat er rekening mee moet worden gehouden dat het altijd een momentopname betreft. De leerbaarheid van statushouders kan immers veranderen. Tevens is het van belang dat de leerbaarheidstoets overal hetzelfde is. Uit ervaringen met leerbaarheidstoetsen die zijn uitgevoerd door het AZC en door andere partijen blijkt dat er verschillen zijn die consequenties kunnen hebben voor de statushouders.

⁷ Voetnoot in brief minister Koolmees d.d. 15 februari 2019.

Ten slotte gaven sommige klantmanagers aan dat zij de leerbaarheidstoets liever zelf laten uitvoeren en niet door het AZC. Dit heeft ook met vertrouwen te maken in de leerbaarheidstoetsen die door de AZC's worden afgenomen. Indien gemeenten de leerbaarheidstoetsen gaan uitvoeren ontstaat het risico van gebrek aan eenduidigheid en het doorbreken van de beoogde doorlopende lijn van AZC naar gemeente en verder. Deze uniformiteit komt tot uiting in de conceptwet, waarbij de leerbaarheidstoets wordt afgenomen door een door de Minister aangewezen instantie.

Zelfredzaamheid

De inschatting van de mate van zelfredzaamheid is erg belangrijk. Hiervoor is gebruikgemaakt van de zelfredzaamheidsmatrix⁸. Een aantal van de leefgebieden komt ook overeen met de thema's genoemd in de zelfredzaamheidsmatrix, zoals de gezinssituatie, sociaal netwerk, fysieke en mentale gezondheid (in tabel 2 aangegeven met ZRM). In de brede-intakeverslagen is de mate van zelfredzaamheid als apart onderwerp meegenomen. De schetsen van de gezinssituatie, het sociaal netwerk en de gezondheid geven een indicatie. Ondanks dat is het bepalen van de mate van zelfredzaamheid met de toepassing van de matrix lastig gebleken. Voor het bepalen van de zelfredzaamheid van een statushouder is de kennis en ervaring van de klantmanager van groot belang. Dat pleit ook voor het werken met gespecialiseerde klantmanagers die beschikken over een brede ervaring met statushouders. Drie klantmanagers (Bronckhorst, Montferland en SDOA) die meededen aan de pilot beschikken over ruime ervaring met statushouders en kennen dan ook alleen een caseload bestaande uit statushouders. Zij waren goed in staat om de zelfredzaamheid van de statushouder te bepalen. Voor de andere klantmanagers bleek dat lastiger te zijn.⁹

Participatieonderdelen

De brede intake bevat een aantal participatieonderdelen, zoals opleiding, werkervaring/vrijwilligerswerk, praktische competenties, werknemersvaardigheden, motivatie/interesses en digitale vaardigheden. Met name aspecten als werkervaring en mogelijkheden voor vrijwilligerswerk zijn in de brede intakes goed besproken. In vijf gevallen wordt of is er een beroep gedaan op erkenning van diploma's, vier op hoger onderwijsniveau en één op middelbaar niveau. Trajecten voor erkenning van diploma's worden meestal niet ingezet, omdat de diploma's er niet zijn. Arbeidsmarkt-EVC's om de beroepskwalificaties vanuit werkervaring te bepalen zijn niet ingezet.

⁸ Zelfredzaamheidsmatrix www.zrm.nl.

⁹ De Divosa Benchmark Statushouders laat zien dat gemeenten die met dedicated klantmanagers werken 2 procentpunt hogere uitstroom naar werk realiseren. <https://www.divosa.nl/nieuws/meer-werkende-statushouders-gemeente-met-dedicated-klantmanager>

Onder werknemersvaardigheden verstaan we *het kunnen werken in een arbeidsproces met de discipline die daarbij hoort*. Als daar twijfels over zijn, bijvoorbeeld als iemand al heel lang niet meer heeft gewerkt, kunnen werkfit-trajecten worden ingezet (in het PIP). Het toetsen van praktische competenties is lastiger, omdat dit in het brede-intakegesprek alleen kan worden bepaald op basis van het vragen naar de werkervaring in het land van herkomst om zo te kijken of iemand vooral met de handen of met het hoofd gewerkt heeft. Ook blijkt dat mensen ondanks dat ze geen diploma hebben toch zeer 'skilled' kunnen zijn in een bepaald vakgebied. Zo liet een van de deelnemende statushouders bijvoorbeeld foto's zien van tegelwerk dat hij had verricht in het land van herkomst. Hieruit kon worden afgeleid dat een beroep als tegelzetter in Nederland tot de mogelijkheden behoort. Voor dit soort situaties is meer alertheid geboden in de gesprekken.

'Digitale vaardigheden' werd door de statushouders positief beantwoord indien de statushouder kon omgaan met een mobiele telefoon en bepaalde social media (bijvoorbeeld Facebook). Niet in alle gesprekken is doorgevraagd naar kennis van computers of het werken met voor de hand liggende software zoals Office, Google et cetera. Duidelijk was dat de klantmanagers die de brede intake uitvoerden nog niet goed bekend zijn met dit leefgebied. In latere gesprekken was daar meer aandacht voor en is bijvoorbeeld het behalen van het Europees Computer Rijbewijs ingezet (in het PIP).

Het vragen naar motivatie en interesses bleek in de praktijk lastig te zijn. Vooral de nieuwe statushouders hadden daar nog niet over nagedacht en bleven het antwoord schuldig. Voor statushouders die al wat langer in Nederland zijn was dit een stuk gemakkelijker. Vaak volgen zij al een traject van scholing of werk. Aangezien de brede intake conform de nieuwe wet met nieuwe statushouders moet worden uitgevoerd, zijn motivatie en interesses wel heel belangrijk, zeker met het oog op het uitlijnen van de doelstellingen in het PIP. Wat helpt is om bij de aankondiging van de brede intake aan mensen mee te geven alvast over motivatie en interesses na te denken. Op die manier overvalt de vraag de statushouders niet tijdens het intakegesprek. Hier ligt ook een taak voor het voorinburgeringstraject, waar toelichting volgt over de brede intake en het PIP (zie paragraaf 2.1).

Taalniveau

De leerbaarheidstoetsen helpen bij het bepalen van het aanwezige taalniveau, al is dit wel een momentopname (zie leerbaarheid). Analfabetisme bemoeilijkt het afnemen van een dergelijke toets. Duidelijk is dat het zo snel en goed mogelijk beheersen van de Nederlandse taal zeer belangrijk is om in Nederland goed te kunnen functioneren en werken.

Uit het onderzoek naar de huidige stand van zaken betreffende de inburgering kwam naar voren dat de wijze waarop nu met het leren van de taal wordt omgegaan als onbevredigend wordt ervaren.¹⁰ Zowel statushouders als klantmanagers die aan de pilot hebben meegedaan gaven te kennen dat dit beter en sneller moet. Sommige statushouders waren zelfs gefrustreerd dat het zolang duurt voordat ze zich enigszins in het Nederlands kunnen behelpen. Zij geven aan dat tweemaal per week een dagdeel taalonderwijs - vaak ook nog vermengd met andere inburgeringsonderdelen - te weinig is.

Projecten met taalmaatjes of vrijwilligerswerk helpen wel bij de taalontwikkeling en zijn zeker nuttig. Dit is als aanvulling op regulier taalonderwijs te beschouwen. Meer intensief taalonderwijs aan het begin van het inburgeringstraject is gewenst. Soms zelfs een bepaalde periode fulltime - als de leerbaarheid van de statushouder dat toelaat. Dat geldt ook voor de alfabetiseringstrajecten. Een goede zaak is als de statushouders al op het AZC vol met het Nederlands aan de slag gaan. Wat betreft de klantmanagers moet, zoals ook eerder aangegeven, de nadruk van het voorinburgeringstraject liggen bij de taalontwikkeling. Het helpt ook bij het uitvoeren van de brede intake als statushouders al enige kennis hebben van het Nederlands. De B1-route in het nieuwe inburgeringsstelsel biedt deze mogelijkheid tot maatwerk.

Sociale onderdelen

Onder de sociale onderdelen van de brede intake vallen de onderwerpen fysieke en mentale gezondheid, gezinssituatie en sociaal netwerk. Uit de interviews blijkt dat statushouders in eerste instantie erg afhankelijk zijn van familiebanden of landgenoten die al langer in Nederland verblijven en in tweede instantie van vrijwilligers van de maatschappelijke begeleidingsorganisaties. Het sociale netwerk is dus in veel gevallen niet groot te noemen. Vrijwilligerswerk draagt zeker bij aan het vergroten van het sociale netwerk, maar enige beheersing van de Nederlandse taal is dan wel noodzakelijk. De antwoorden in de brede-intake-verslagen die betrekking hebben op het sociale netwerk waren voor iedere statushouder bijna identiek: familie en als die er niet is landgenoten die in dezelfde gemeente wonen. Een Armeens gezin met een christelijke geloofs-overtuiging, woonachtig in Aalten, sloot zich aan bij de protestantse kerk en ontving daarvan veel steun, waardoor er sprake was van een ruim sociaal netwerk. De gezinssituatie varieert natuurlijk wel. In diverse gevallen speelden procedures voor gezinshereniging en in een enkel geval is er sprake van een scheiding na aankomst in Nederland. Zaken als gezinshereniging kosten statushouders veel energie, waardoor er vaak minder (emotionele) ruimte is voor zaken als werk, scholing en inburgering.

¹⁰ De migrant aan het werk, Peter Donders en Hinke Stallen BMC september 2019.

Fysieke en mentale gezondheid is een van de lastigste leefgebieden om te adresseren in de brede intake. In sommige verslagen staat best wel gedetailleerde informatie over gezondheidssituatie van de statushouder. In overleg met de klantmanagers zijn we tot de conclusie gekomen dat dit niet de bedoeling is van de brede intake. Klantmanagers zijn geen artsen. Het is op dit terrein bovendien moeilijk in te schatten of de statushouders de waarheid vertellen. Met name over psychische klachten heerst veel schaamte, terwijl het duidelijk is dat de betrokkenen veel hebben meegemaakt. Psychische klachten kunnen zich bovendien in een later stadium openbaren. Het adresseren van de psychische en fysieke gezondheid moet zich daarom vooral richten op de mogelijkheden of belemmeringen die er zijn met het oog op werk, opleidingen en het volgen van het inburgeringstraject. Indien er beperkingen in het gesprek naar voren komen, kan daar rekening mee worden gehouden, bijvoorbeeld door een minder strak tijdschema te hanteren in het PIP. Verwijzing vanuit de gemeente naar (medische) hulpverlening is dan tevens mogelijk om dit nader te toetsen of te onderbouwen, bijvoorbeeld in het kader van medische vrijstelling.

2.2.2 Het tijds criterium van 6 weken

De brede intakes met nieuw aangemelde statushouders blijken logischerwijs veel meer tijd te kosten dan brede intakes met reeds in de gemeente gevestigde statushouders. Alle brede intakes (en ook de PIP's) zijn binnen de termijn van 6 weken afgerond. Bij nieuwe statushouders zijn er meerdere gesprekken nodig (twee, soms drie) om de brede intake af te ronden. Voor gevestigde statushouders volstond vaak één gesprek. Het opstellen van het PIP nam meestal eveneens een gesprek in beslag. De meeste gesprekken duurden 1 tot 1,5 uur.

Uit de evaluatie bleek dat klantmanagers de 6-wekenperiode na aanmelding bij de gemeente te krap vinden voor nieuwe statushouders. De gebrekkige communicatie ten gevolge van de taal of het begrijpen van elkaars culturele waarden speelden hierin ook een rol. In de meeste gevallen werd daarom gebruikgemaakt van taalondersteuning door middel van het inschakelen van de cultuurverbinders die in de regio actief zijn, een tolk of tolkentelefoon. Een goed brede-intakegesprek, waarin alle leefgebieden voldoende aan bod komen, neemt veel tijd in beslag. Het voorstel is om de 6-wekentermijn pas te laten ingaan als de statushouder ook daadwerkelijk in de gemeente gevestigd is en dus niet na aanmelding bij de gemeente. Dat geeft meer ruimte en de statushouder is door het voorinburgeringstraject op het AZC ook beter voorbereid. Bovendien staat de gemeente dan niets in de weg om al tijdens deze fase van voorinburgering contact op te nemen.

2.3 Conclusies

- De brede intake met nieuwe statushouders is moeizaam, vooral vanwege de taal en het feit dat mensen niet geïnformeerd zijn over de brede intake.
- Voorinburgering is belangrijk, met name omdat dan al aan de taal gewerkt is en omdat er informatie over de brede intake en het PIP en wat dat betekent kan worden verstrekt.
- Intakes door meerdere gespecialiseerde partijen hebben niet plaatsgevonden. Klantmanagers in de pilot hebben de intake zelf voor alle leefgebieden uitgevoerd. Voor nieuwe klanten is er contact geweest met het AZC, zoals ook in de nieuwe conceptwet staat aangegeven.
- De intakes vragen ervaring en specialisatie van degenen die intakes uitvoeren. Dat geldt met name ook voor het bepalen van de mate van zelfredzaamheid. Vergelijkingen met intakes met reguliere P-wetklanten gaan mank. De brede intake vraagt andere deskundigheid en aanpak.
- Het voeren van open gesprekken werkt volgens zowel klantmanagers als statushouders beter dan het afwerken van een gestandaardiseerde vragenlijst. Open gesprekken kosten wel meer tijd. Belangrijk is dat in een open gesprek wel alle leefgebieden aan bod komen. Een gestandaardiseerde vragenlijst kan dan dienen als checklist. Voor het opstellen van de intakeverslagen kan natuurlijk wel gebruikgemaakt worden van een gestandaardiseerd format.
- Aankondiging van het gesprek is belangrijk. Vraag bij aankondiging aan nieuwkomers om alvast na te denken over toekomst, motivatie en interesses.
- Leerbaarheidstoetsen werken prima, maar zijn wel een momentopname. Verder is het van belang om uit te gaan van eenduidige leerbaarheidstoetsen, zodat de waarde ervan voor iedereen gelijk is.
- Het wegen van opleidingen en werkervaringen in het land van herkomst speelt nog steeds een te beperkte rol, waardoor de capaciteiten van statushouders onderbenut blijven. Doorvragen tijdens de intake- gesprekken is noodzakelijk om een beter inzicht te krijgen in de mogelijkheden van de statushouders.
- De termijn van 6 weken na aanmelding bij de gemeente is te krap gebleken. Beter is het om deze termijn te laten ingaan als mensen zich daadwerkelijk in de gemeente hebben gevestigd.
- Fysieke en mentale gezondheid zijn lastige leefgebieden bij de brede intake en moeten vooral worden meegenomen bij de inschatting van de mogelijkheden voor werk en inburgering nu en op termijn.

H3 | Het persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP)

3.1 Inhoud van het PIP

Ten behoeve van de uitvoering van de pilot is afgesproken dat het PIP uit twee delen moet bestaan: een inburgeringsdeel en een participatiedeel. Beide hangen natuurlijk met elkaar samen, wat tot uitdrukking komt in elkaar in tijd overlappende activiteiten.

Het PIP moest verder SMART zijn, dat wil zeggen: specifiek, meetbaar, acceptabel, realiseerbaar en tijdgebonden. Daarnaast was het de bedoeling dat het PIP werd opgesteld met de statushouder, voortkomt uit de brede intake, in 6 weken na aanmelding bij de gemeente werd afgerond en kon voldoen aan de vereisten die gemeenten aan een beschikking stellen.

3.2 Resultaten opstellen PIP

3.2.1 Een PIP in twee delen

Uit de evaluatie kwam naar voren dat het opstellen van het PIP in twee delen goed werkt, mits het uitvoeren van de activiteiten in de tijd wel realistisch zijn uitgelijnd en op elkaar zijn afgestemd. Sommige gemeenten zagen in het begin van de pilot het PIP als een lijstje activiteiten dat bij de brede intake werd opgenomen. Hierdoor maakte het PIP deel uit van het brede-intakeverslag. Al gauw werd dit toch als onbevredigend ervaren door de betrokken klantmanagers. Een concreet plan met duidelijke doelstellingen voor inburgering en participatie, goed aangegeven activiteiten om de doelstellingen te bereiken en uitgelijnd in de tijd blijkt toch beter te werken.

Statushouders geven ook aan dat een duidelijke richting in het traject dat gevolgd wordt prettig is en gewenst. Er ontstaat dan ook inzicht in het waarom van bepaalde activiteiten. Bijvoorbeeld waarom eerst wordt ingezet op werkfit worden, alvorens volgende stappen in het participatieproces te kunnen zetten. Voorheen was dit vaak niet duidelijk en dat leidde tot frustraties bij zowel statushouders als klantmanagers. Gezamenlijk opstellen van het PIP door de klantmanager met de statushouder beschouwen beiden als waardevol. Kanttekening is dat de inhoud van de activiteiten in het PIP soms voor de statushouder niet duidelijk zijn. Dat geldt met name voor activiteiten inzake participatie. Statushouders gaan ervan uit dat de voorgestelde activiteiten bijdragen aan het behalen van de doelstellingen die in het PIP zijn opgenomen en in die doelstellingen kunnen de deelnemers van de pilot zich goed vinden.

3.2.2 SMART

In het begin van de pilot bleek vooral het uitlijnen in de tijd lastig te zijn. Hier ligt dan ook duidelijk een verband met de brede intake. De resultaten van de intake zijn belangrijk om de doelstellingen en activiteiten in het PIP goed in de tijd te plaatsen en SMART te formuleren. In de eerste PIP's is er nog vaak sprake van onduidelijke afspraken, in de latere PIP's is dit niet meer het geval.

Het vergt enige ervaring om de PIP's SMART te maken, maar aan het eind van de pilot lukt dat steeds beter. Wat daarbij helpt is dat het inburgeringstraject in de tijd bepaald is door de wet zelf. Hierdoor ontstaan er vanzelf tijdspaden waarin doelstellingen zoals het succesvol inburgeringsexamen, deelname aan de arbeidsmarktoriëntatie (ONA) en de participatieverklaring behaald moeten zijn of gevolgd. Daarnaast maakt dit duidelijk dat ervaring opdoen met het voeren van intakes helpt bij het opstellen van het PIP.

3.2.3 Het leren van de taal als doelstelling in het PIP

Het PIP biedt ook mogelijkheden inzake het leren van de taal. De resultaten van de brede intake (leerbaarheidstoets, taal) bieden aanknopingspunten om wat betreft de taal maatwerk te leveren. Als blijkt dat een statushouder een hoge leerbaarheid en een goed taalgevoel heeft (bijvoorbeeld: spreekt redelijk Engels) kan worden besloten om in het begin van het inburgeringstraject de focus te leggen op het leren van Nederlands door bijvoorbeeld drie tot vier maanden intensief alleen met de taal aan de slag te gaan (Vught-methode). Dit kan dan in het PIP worden opgenomen, bijvoorbeeld door daarin de doelstelling op te nemen dat de statushouder na vier maanden taalniveau B1 of B2 heeft. Uiteraard is dit maatwerk en is dit niet voor iedereen geschikt. Voor andere statushouders is een langzamer traject meer gepast. Wel geven veel statushouders die aan de pilot hebben meegedaan aan dat het leren van de taal voor hen nu te langzaam gaat. Gemeenten zullen hiervoor een aanbod moeten leveren waarin meer maatwerk mogelijk is. De nieuwe wet biedt deze mogelijkheden.

3.2.4 Participatie

Het participatiegedeelte van het PIP is over het algemeen als lastiger ervaren dan het inburgeringsgedeelte. Ook hier speelt de opgehaalde informatie uit de brede intake een belangrijke rol als het gaat om motivatie, interesses, opleidingsniveau, werkervaring et cetera. Het vertalen van deze informatie naar concrete doelstellingen en activiteiten in het PIP is lastig. In het begin van de pilot bleek dat met name het participatiegedeelte van het PIP slechts matig en niet SMART was gevuld. Uit de pilot blijkt een leereffect. Als de klantmanager meer ervaring had met de brede intake en met het (door)vragen op met name die leefgebieden die een beeld geven van het participatievermogen van de statushouder ging het beter en werden de PIP's beter ingevuld en concreter.

Klantmanagers van GR'en die de Participatiewet uitvoeren hebben de neiging een beroep te doen op de eigen instrumenten die zij al inzetten voor de uitvoering van de Participatiewet zonder zich af te vragen of deze instrumenten voor de desbetreffende statushouders wel geschikt of gepast zijn om de doelstellingen te behalen. De klantmanagers van de gemeenten staan wat dat betreft meer open voor de mogelijkheden van de statushouders en zijn minder sturend; al deden ook zij vaker een beroep op de instrumenten waar zij ervaring mee hebben en kennis van hebben. Met betrekking tot de inzet van instrumenten ligt er een duidelijk verband met het aanbod dat gemeenten moeten bieden aan statushouders. Dit aanbod moet nog worden bepaald in het kader van de nieuwe wet.

Alle klantmanagers zijn het erover eens dat het PIP gebruikt moet worden om te streven naar een duurzame uitstroom naar werk. Nu worden statushouders vaak te snel in een werkrichting geduwd die op langere termijn niet goed uitpakt en uiteindelijk leidt tot langere uitkeringsafhankelijkheid in plaats van kortere, zoals gewenst.

In het PIP is maar sporadisch gebruikgemaakt van arbeidsmarkt en re-integratie instrumenten, zoals arbeidsmarkt EVC's, diploma waardering, loopbaanadvies en dergelijke. Bij re-integratie-instrumenten die wel zijn ingezet ging het vaak om een plaatsing in het werkleercentrum of het eigen kringloopbedrijf voor het aanleren van werknemersvaardigheden. In enkele gevallen is er een leer-werk-traject in het PIP opgenomen. Dit betrof dan vooral instrumenten die door de GR'en werden ingezet. Gemeenten namen in het PIP meer acties op richting vrijwilligerswerk, stages en proefplaatsingen.

Klantmanagers en statushouders zijn het erover eens dat het PIP voor het participatiegedeelte een krachtig instrument kan zijn om statushouders duurzaam aan het werk te laten komen. Vraag is wel of dit al kan binnen de 6-weken-periode. De klantmanager van Sociale Dienst Oost-Achterhoek zet daar vraagtekens bij, omdat het tijd kost om een statushouder professioneel zodanig te leren kennen dat een goed PIP met uitgelijnde doelstellingen inzake participatie mogelijk is. Het PIP die wordt opgesteld op basis van de brede intake en de 6-wekenperiode kan volgens deze klantmanager daarom niet meer zijn dan een soort basis-PIP dat gedurende de tijd verder moet worden aangevuld. De andere klantmanagers gaven aan dat een PIP dat op basis van de brede intake binnen 6 weken wordt opgesteld zeker mogelijk is, maar dat de mogelijkheid er moet zijn om het plan aan te passen als dat nodig is. Het PIP moet in hun aller visie in ieder geval een dynamisch plan zijn. Dat voorkomt dat er in het PIP te veel een beroep wordt gedaan op al bestaande instrumenten in plaats van dat er wordt ingezet op interesses en mogelijkheden van de statushouders zelf.

In de Kamerbrief 'Tussenstand veranderopgave inburgering' van 25 juni 2019 is opgenomen dat de gemeente de voortgang van de inburgeraar evalueert op de in het PIP gemaakte afspraken via periodieke contactmomenten. In de eerste tien maanden vinden er minimaal twee gesprekken plaats tussen de inburgeraar en de gemeente. Tijdens deze gesprekken komt aan de orde of de gekozen route voor inburgering en participatie voldoende aansluit. Als blijkt dat een andere route beter past, kan tot maximaal één jaar na het ingaan van de inburgerings-termijn worden overgestapt. Op deze manier kan bijstelling plaatsvinden zonder de inburgeringstermijn in gevaar te brengen. Informatie van taalscholen en een eventuele werkgever kan input leveren voor deze voortgangsgesprekken.¹¹ De in de Kamerbrief geschetste procedure valt buiten de scope van de pilot, maar komt voor een deel tegemoet aan de wens van klantmanagers dat het PIP een dynamisch plan moet zijn. Alle klantmanagers vinden daarnaast dat het PIP individueel maatwerk is, zeker als het om participatie gaat.

De statushouders zelf geven aan dat voor hen werk en meedoen heel belangrijk zijn. Zij waarderen het dat ze een uitkering krijgen, maar willen daar ook zo snel mogelijk van af.

Zij willen eigenlijk zo snel mogelijk de taal leren en dan aan het werk of een opleiding doen. Liefst willen ze werk dat aansluit bij wat ze deden in het land van herkomst, maar ze staan ook open voor andere beroepen. Ze waarderen het als in het PIP duidelijke doelstellingen zijn afgesproken. Wel geven klantmanagers aan dat statushouders hun eigen capaciteiten en opleidingsniveau nogal eens overschatten. De Nederlandse arbeidsmarkt vraagt meer dan ze in eigen land gewend waren. De doelstellingen die in het PIP worden afgesproken moeten dus ook reëel en haalbaar zijn.

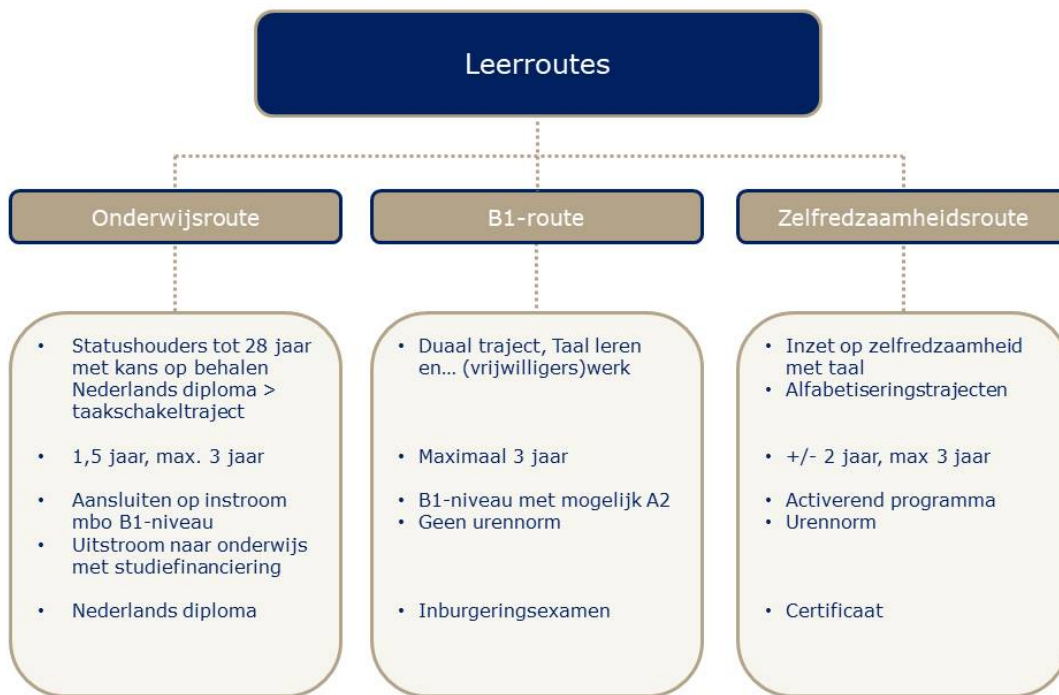
3.2.6 De drie leerroutes

Het uitgangspunt is dat iedereen op een voor hem of haar zo hoog mogelijk niveau inburgert en naar eigen vermogen zo goed mogelijk participeert in de Nederlandse samenleving, liefst via betaald werk. De drie verschillende leerroutes moeten hier in faciliteren. Op basis van de brede intake wordt in het PIP vastgelegd welke route de inburgeraar gaat volgen;

- de reguliere inburgeringsroute (B1-route),
- de onderwijsroute of
- de zelfredzaamheidsroute (ook wel Z-route).

¹¹ Kamerbrief Tussenstand veranderopgave inburgering 15 februari 2019

Schema Leerroutes

De gemeente voorziet voor iedere inburgeraar in een aanbod op deze routes en combineert dit met Kennis Nederlandse Maatschappij (KNM), het Participatieverklaringstraject, inclusief het ondertekenen van de Participatieverklaring, en het onderdeel oriëntatie op de Nederlandse arbeidsmarkt door middel van de Module Arbeidsmarkt en Oriëntatie (MAP).¹²

In de PIP's die zijn opgesteld zijn de leerroutes niet meegenomen. Belangrijkste reden was dat de leerroutes nog niet voldoende zijn uitgewerkt om deze in de pilot mee te nemen. Ook is het aanbod van gemeenten er nog niet. Wel gaven de klantmanagers aan dat het opnemen van het volgen van een van de leerroutes in het PIP een goede doelstelling kan zijn voor de statushouders. Opvallend daarbij is dat de onderwijsroute een voorgenomen beperking kent in leeftijd. De gemeenten die deelnemen aan de pilot geven aan dat het beter is om uit te gaan van geen of zeer beperkte leeftijdsbeperking, omdat voor duurzame deelname aan de Nederlandse arbeidsmarkt in de meeste gevallen (bij)scholing op mbo-niveau nodig is, ook voor volwassenen.

¹² Kamerbrief veranderopgave inburgering 15 februari 2019.

3.2.7 Beschikking: hoe dan?

In de huidige situatie wordt gewerkt met plannen van aanpak P-wet die een hoge mate van standaardisatie kennen en beperkt van opzet zijn.¹³ Het PIP heeft een duidelijk ander karakter en moet conform de nieuwe wet ook bindend zijn. Gedacht wordt aan een vorm van beschikking die het mogelijk maakt voor gemeenten om het niet nakomen van het PIP te handhaven op basis van een bestuurlijke boete uit de Algemene wet bestuursrecht (Awb).¹⁴

Op zich zijn de klantmanagers die aan de pilot hebben meegedaan wel voor een bindend karakter van het PIP. Een beschikking zou goed werken, al zijn er zorgen over de flexibiliteit die wellicht nodig is. De ervaring leert dat de situatie van statushouders nogal eens kan veranderen, bijvoorbeeld dat psychische klachten zich pas in een later stadium openbaren of dat de statushouder minder in staat is dan gedacht om het programma van het PIP te volgen. De voorgestelde periodisering van maximaal een jaar zou goed kunnen werken. Belangrijk is dat er niet steeds nieuwe beschikkingen hoeven te worden afgegeven. Een optie zou kunnen zijn om een beschikking voor het PIP af te geven met daarin ook opgenomen eventuele voortgangsverslagen en wijzigingen van het PIP. In ieder geval geven de klantmanagers van de pilot aan dat het PIP juridisch niet moet worden dichtgetimmerd en dat er ook ruimte is om eventuele maatregelen op te leggen.

3.2.8 Gezinsmigranten

Als belangrijke meerwaarde van de nieuwe wet wordt gezien dat deze ook mogelijkheden biedt voor een brede intake en PIP voor nareizigers dan wel gezinsmigranten. Vaak betreft dit vrouwen. De vraag is of het aanbod dat gemeenten moeten bieden voor de uitvoering van het PIP ook voor de gezinsmigranten geldt, ondanks dat deze groep niet onder de Participatiewet valt en dus geen uitkering heeft. Het is aan gemeenten om te bepalen of zij het aanbod van participatiemiddelen ook voor deze groep ter beschikking stelt. Als dit namelijk niet zo is, is de vraag in hoeverre de uitvoering van het PIP dan verplichtend voor deze groep kan worden opgelegd. In de pilot is hier uitgebreid over gesproken, omdat van de nieuwe statushouders een aantal met hun gezin in Nederland was aangekomen en er dus ook met beide echtelieden een brede intake is gehouden en een PIP is opgesteld. Meer duidelijkheid hierover in de nieuwe wet is gewenst. Mochten gezinsmigranten ook onder de nieuwe wet vallen inzake inburgering en participatie, dan zijn er meer participatiegelden nodig voor gemeenten om het aanbod participatie in te vullen.

¹³ De migrant aan het werk, Peter Donders en Hinke Stallen, BMC september 2019.

¹⁴ Kamerbrief Veranderopgave inburgering 25 juni 2019.

3.3 Conclusies

- Voor het opstellen van een goed persoonlijk Plan voor Inburgering en Participatie (PIP) is een brede intake noodzakelijk, die alle benodigde input op de leefgebieden levert.
- Het PIP moet maatwerk zijn, toegesneden op de persoonlijke situatie van de statushouder.
- Belangrijk is dat het PIP SMART is (specifiek, meetbaar, acceptabel, realiseerbaar en tijdgebonden). Duidelijke doelstellingen die afgesproken worden met de statushouder en activiteiten/trajecten die bijdragen aan het bereiken van de afgesproken doelstellingen, gekoppeld aan een realiseerbaar tijdschema, zijn essentieel om van de uitvoering van het plan tot een succes te maken.
- Inburgering is vanwege de wet gemakkelijker in het PIP op te nemen dan participatie. De uitdaging ligt in het koppelen van activiteiten voor zowel inburgering als participatie goed uitgelijnd in de tijd (de volgorde van de dingen).
- De tijdsperiode van 6 weken gerekend vanaf de daadwerkelijke vestiging van de statushouder in de gemeente is haalbaar, mits er ruimte is voor flexibiliteit om het plan indien nodig aan te passen. De stap die gezet is door wijziging toe te staan van de route tot maximaal een jaar na de inburgeringstermijn is een goede stap in de richting, maar zou eigenlijk van toepassing moeten zijn op het gehele plan, los van de drie leerroutes.
- Er is nog veel onduidelijk omtrent de leerroutes. Ook het aanbod dat de gemeenten op inburgering en re-integratie doen is nog niet klaar. Deze aspecten konden dus ook nog niet in de pilot worden meegenomen. Wel is duidelijk dat de onderwijsroute veel gebruikt zal moeten worden, omdat de meeste statushouders onderwijs nodig hebben om een succesvolle positie op de arbeidsmarkt te verkrijgen (maatwerk). De leeftijdsgrens zoals die tot nu toe in de onderwijsroute is opgenomen roept daarom vragen op.
- Het is belangrijk om goed na te denken over het aanbod op taalgebied en welke mogelijkheden er inzake taal in het PIP worden opgenomen. Bij statushouders en gemeenten is er veel onvrede over de wijze waarop nu met de taal wordt omgegaan. Het gaat te langzaam, is te weinig en heeft onvoldoende kwaliteit. De nieuwe wet biedt wat dat betreft kansen aan gemeenten om tot een beter aanbod te komen met goede kwaliteitsbewaking. Ook hier is behoefte aan maatwerk. Als statushouders het vermogen hebben om de taal sneller te leren, maak dat dan ook mogelijk door dit op te nemen in het PIP.
- Uit de gesprekken met de statushouders zelf bleek dat er nog veel onduidelijk was over de rol en functie van de brede intake en het PIP. Duidelijke uitleg over de functie en waarde van brede intake en het PIP is daarom nodig (zie ook onze suggestie hierover inzake de voorinburgering op het AZC).

- Werkbedrijven als SDOA en Laborijn, die als GR de taak hebben de Participatiewet uit te voeren, hebben de neiging bij het participatiegedeelte van het PIP vooral een beroep te doen op de eigen re-integratie-instrumenten en dat is niet altijd gewenst.
- Er moet meer rekening worden gehouden met de mogelijkheden en ervaringen die statushouders in het land van herkomst hebben opgedaan. Er wordt regelmatig gebruikgemaakt van diplomaerkenning, maar alleen op hoger niveau, terwijl erkenning van vaardigheden en beroepskwalificaties op mbo-niveau op het grootste deel van de statushouders van toepassing is. Klantmanagers die aan de pilot hebben meegedaan hadden hier nog weinig oog voor, terwijl activiteiten hiertoe in het PIP kunnen worden opgenomen.
- Het verschil tussen klantmanagers van gemeenten en GR'en zit vooral in de focus op de eigen expertise.
- Het PIP kan een krachtig instrument zijn om de inburgering en participatie van statushouders te bevorderen. Het is daarom ook goed dat het PIP niet vrijblijvend is en voor zowel statushouders als gemeenten verplichtingen bevat. Een optie zou kunnen zijn een beschikking voor het PIP af te geven met daarin ook opgenomen eventuele voortgangsverslagen en wijzigingen van het PIP.
- De brede intake en het PIP bieden ook mogelijkheden voor gezinsmigranten, vooral vrouwen. Hier ontstaat wel het probleem van de verplichting van het PIP door middel van een beschikking indien de gemeente deze inburgeraars geen aanbod voor inburgering en participatie kan doen.

Bijlage 1: Vragenlijst brede intake (inclusief acties)

Vragenlijst brede intake	
Gespreksverslag	
Persoonsgegevens	
Klantcode	
Burgerservicenummer	
Voornamen Voorletters Voorvoegsels	
Achternaam	
Geboortedatum	
Geslacht	
Naam kind	
E-mailadres	
IBAN Partner	
Voornamen Voorletters Partner	
Partner Achternaam	
Partner Geboortedatum	
Partner Geslacht	
Aanvullende persoonlijke gegevens	
Wie is uw sociaal consulent?	
Wat is uw opleidingsniveau (diploma's, taalniveau en waar volgt u de inburgeringscursus)?	
Wat is uw gezinssituatie (is er gezinshereniging aangevraagd?)	
Wat is uw woonsituatie? In wat voor soort woning woont u?	
Heeft u een Wlz-indicatie?	
Afspraken, acties en doelen	
Wie is uw sociaal consulent?	
Wat is uw opleidingsniveau (diploma's, taalniveau en waar volgt u de inburgeringscursus)?	
Wat is uw gezinssituatie (is er gezinshereniging aangevraagd?)	
Wat is uw woonsituatie? In wat voor soort woning woont u?	
Heeft u een Wlz-indicatie?	
Wie is uw sociaal consulent?	
Wat is uw opleidingsniveau (diploma's, taalniveau en waar volgt u de inburgeringscursus)?	

Aanleiding
Waarom zoekt u contact?
Jeugd en gezin
Heeft u kinderen, zo ja hoeveel?
Gaan uw kinderen naar school? Een zo ja, gaat dat goed?
Hoe gaan uw kinderen naar school?
Zijn er bijzonderheden inzake de opvoeding van uw kinderen?
Is er een familiegroepsplan gemaakt?
Gaat het goed met de gezondheid/het gedrag van uw kinderen?
Sociaal welbevinden
Heeft u sociale contacten?
Hoe ziet uw sociaal netwerk eruit? En hoe kunt u daar een beroep op doen?
Heeft u beperkingen? Bent u onder behandeling bij de huisarts of specialist?
Bent u verslaafd?
Heeft u problemen en zo ja heeft u zelf al over een oplossing nagedacht of heeft u iemand die u daarbij kan helpen?
Heeft u hobby's?
Ben u lid van een vereniging?
Heeft u behoefte aan deelname aan activiteiten of informatie over activiteiten?
Zijn er aandachtspunten bij de organisatie van uw dagelijks leven?
Participatie
Hoe voorziet u in uw onderhoud?
Welk beroep of beroepen heeft u gehad tijdens uw arbeidsverleden?
Wat vindt u leuk om te doen?
Waar bent u goed in?
Wat denkt u wat u moet doen om u als een goede medewerker te gedragen? Wat wilt u in de Nederlandse samenleving doen (werk, opleiding) en wat heeft u nodig om dat voor elkaar te krijgen?
Kunt u met de computer omgaan? Doet u vrijwilligerswerk? Of zou u dat willen gaan doen?
Heeft u vermogen?
Bent u bekend met kinderopvangtoeslag, kindgebonden budget, huurtoeslag en zorgtoeslag?
Heeft u vermogen in het land van herkomst (huis, panden)?
Hebben uw ouders vermogen (leven uw ouders nog)?
Beschikt u over contant geld?

Mantelzorg
Maakt u gebruik van mantelzorg? Zo ja, hoe bevalt dat?
Geeft u mantelzorg, zo ja gaat dat goed?
Is er ondersteuning van de mantelzorg(er) nodig?
Bewegen in en om het huis
Heeft u problemen met het bewegen in en om uw huis? Zo ja, welke problemen?
Heeft u zelf al over een oplossing nagedacht of heeft u iemand die u daarbij kan helpen?
Heeft u problemen met het zich verplaatsen in uw directe leefomgeving?
Heeft u zelf al aan een oplossing gedacht of is er iemand die mee kan helpen denken?
Heeft u problemen met het bewegen in en om uw huis? Zo ja, welke problemen?
Heeft u zelf al over een oplossing nagedacht of heeft u iemand die u daarbij kan helpen?
Huishouden
Hoe houdt u uw huis schoon? Heeft u zelf al aan een oplossing gedacht of is er iemand die mee kan helpen denken?
Herindicatie
Beschikt u over een zorgindicatie of toegewezen voorziening?
Wordt u behandeld of ontvangt u andersoortige ondersteuning?
Vanuit welke organisatie(s) ontvangt u ondersteuning?
PGB
Reden waarom er geen gebruik kan worden gemaakt van zorg in natura?
Voor welke zorg een PGB wordt aangevraagd?
Bij wie wordt de zorg ingekocht: (Noem hieronder de naam van de zorgverlener. Als het informele zorg betreft noem dan ook de relatie van de zorgverlener ten opzichte van de cliënt. Denk hierbij aan vader, buurvrouw, voormalig alfahulp, zzp'er, etc.)
Zijn de kosten van de in te kopen zorg bekend?
Is de klant zelfstandig in staat zijn/haar PGB administratief te beheren? Zo nee, wie doet dit dan? Volledige NAW-gegevens en telefoonnummer van deze persoon noteren.
Reden waarom er geen gebruik kan worden gemaakt van zorg in natura?
Voor welke zorg een PGB wordt aangevraagd?
Bij wie wordt de zorg ingekocht: (Noem hieronder de naam van de zorgverlener. Als het informele zorg betreft noem dan ook de relatie van de zorgverlener ten opzichte van de cliënt. Denk hierbij aan vader, buurvrouw, voormalig alfahulp, zzp'er, etc.)
Zijn de kosten van de in te kopen zorg bekend?
Is de klant zelfstandig in staat zijn/haar PGB administratief te beheren? Zo nee, wie doet dit dan? Volledige NAW-gegevens en telefoonnummer van deze persoon noteren.

Kwaliteit
Wie was uw zorgaanbieder?
Heeft u de huishoudelijke hulp, begeleiding en/of jeugdhulp gekregen die u is toegekend?
Bent u tevreden over de ingezette huishoudelijke hulp, begeleiding en/of jeugdhulp?
Zijn er bijzonderheden geweest?
Wat voor cijfer geeft u voor de huishoudelijke hulp, begeleiding en/of jeugdhulp?
Wat moet u weten huishoudelijke hulp ZIN
Wat is de omvang die ingezet wordt?
Voor welke periode wordt de zorg ingezet?
Wat u moet weten: • Wij kunnen naar aanleiding van een herindicatie of aangepast beleid de toegekende huishoudelijke hulp aanpassen of beëindigen. • U krijgt de hulp bij het huishouden in natura, dat wil zeggen dat wij u via een zorgverlener de hulp bij het huishouden aanbieden. • Uw zorgaanbieder organiseert samen met u uw huishouden. • U vraagt zes tot acht weken voor de einddatum van de indicatie opnieuw huishoudelijke hulp aan als u van mening bent dat voortzetten van de hulp noodzakelijk is. Als u eerder aanvraagt, kunnen wij uw aanvraag nog niet in behandeling nemen. • U betaalt een eigen bijdrage van maximaal € 17,50 per 4 weken. Het Centraal Administratie Kantoor (CAK) bepaalt de hoogte en int de eigen bijdrage. U ontvangt hierover bericht van het CAK. Betaalt u al een eigen bijdrage aan het CAK, dan kan dit bedrag wijzigen.
Meer informatie: voor meer informatie kunt u contact met ons opnemen via e-mail: info@bronckhorst.nl of tel. (0575) 75 02 50.
Gebruik persoonsgegevens
Verklaring gebruik persoonsgegevens
Ondertekening

Bijlage 2: Persoonlijk Plan Integratie en Participatie (PIP)

Persoonlijk Plan Integratie en Participatie (PIP)	
Voor- en achternaam	
Adres, PC en woonplaats	
Telefoonnummer	
Geboortedatum	
Consulent gemeente	
Inburgering	
Doelstelling	<i>Inburgering behalen en daarmee voldoen aan de wettelijke eisen</i>
Activiteit	<i>Volgen van inburgeringslessen</i>
Partij	<i>Graafschapcollege Doetinchem</i>
Tijdpad	<i>Start eind mei 2019, afronding februari 2021</i>
Inschrijven taalschool	
Doelstelling	<i>Behalen van staatsexamen op tenminste taalniveau B1</i>
Activiteiten	<i>Lessen volgen en examens oefenen</i>
Partij	<i>Graafschapcollege Doetinchem</i>
Tijdpad	<i>Start februari 2020, afronding februari 2021</i>
Participatieverklaring	
Doelstelling	<i>Behalen van het participatieverklaringstraject</i>
Activiteit	<i>Volgen van 3 workshops in de avond</i>
Partij	<i>Figulus</i>
Tijdpad	<i>Start en afronding juli en augustus 2019</i>

KNM	
Doelstelling	<i>Behalen van de toets Kennis van de Nederlandse Maatschappij</i>
Activiteit	<i>Behalen van de toets</i>
Partij	<i>Graafschapcollege Doetinchem</i>
Tijdpad	<i>Start eind mei 2019, afronding uiterlijk februari 2021</i>
Participatie/ opleiding/werk: <i>Werken als sportinstructeur en/of fysiotherapeut</i>	
Doelstelling	<i>Diploma waardering fysiotherapie aanvragen, zodat duidelijk is op welk niveau kan worden ingestroomd op de arbeidsmarkt. Tevens kan er gekeken worden welke bij- of omscholing nog nodig is.</i>
Activiteit	<i>Zorgen voor een juiste diploma van de Universiteit in Iran om vervolgens via de IDW een diplomawaardering aan te vragen. XX gaat in februari 2020 naar de ambassade i.v.m. een volmacht. De zus van XX gaat vervolgens met deze volmacht persoonlijk het diploma opvragen bij de universiteit.</i>
Partij	<i>XX zelf, zus en de IDW</i>
Tijdpad	<i>Februari 2020 t/m juni 2020. In februari naar de ambassade. In maart een correct document opvragen bij de universiteit. In april de aanvraag tot waardering indienen bij het IND. De verwachting is dan dat het diploma in mei of juni gewaardeerd is.</i>
Participatie/ opleiding/werk:	
Doelstelling	<i>Werkervaring opdoen in Nederland en in de praktijk de Nederlandse taal oefenen. Sociaal netwerk vergroten.</i>
Activiteit	<i>Vrijwilligerswerk bij het Kulturhus in Dinxperlo. XX kan werkervaring opdoen in het geven van sport-groepslessen. Op 14-02-20 een gesprek om te bespreken welke les XX kan gaan geven. Waarschijnlijk in eerste instantie pilates aan mensen met diabetes. Ook wordt gedacht aan een groepsles voor meisjes in de leeftijd van</i>

	<i>12-17 jaar.</i>
Partij	<i>Figulus Dinxperlo, in het Kulturhus. Contactpersoon is dhr. Steffan Rexwinkel.</i>
Tijdpad	<i>Gesprek februari 2020. Start maart/april 2020, in eerste instantie voor een halfjaar tot maximaal een jaar. Indien het goed gaat, zal er nadien worden gekeken naar een sportschool waar XX lessen kan gaan verzorgen en kan doorstromen naar een aantal uren betaald werk.</i>
Participatie/ opleiding/werk:	
Doelstelling	<i>Digitale vaardigheden aanleren</i>
Activiteit	<i>Cursus 'Klik en Tik'</i>
Partij	<i>Bibliotheek Oost Achterhoek</i>
Tijdpad	<i>Wekelijkse cursus van 10-12 uur. Start woensdag 12-02-20 tot uiterlijk 01-06-20</i>
Overige	<i>Kosten van het cursusboek à € 15,- worden vergoed door de gemeente.</i>
Participatie/ opleiding/werk:	
Doelstelling	<i>Duurzaam en regulier werk zoeken, waarbij talenten maximaal worden benut</i>
Activiteit	<i>Met behulp van de diplomawaardering passend werk en scholing/opleiding zoeken</i>
Partij	<i>Mevrouw samen met een accountmanager van het WerkgeverServicepunt en haar consulent</i>
Tijdpad	<i>In juni 2020 is het diploma gewaardeerd. De periode juni tot november 2020 kan worden gebruikt voor gesprekken en oriëntatie. In november 2020 is helder welk doel mevrouw heeft t.a.v. werk en/of scholing.</i>

BMC

Databankweg 26D
3821 AL Amersfoort

P.O. box 490
3800 AL Amersfoort

033 - 496 52 00
info@bmc.nl
www.bmc.nl

Colofon

BMC

Datum:	maart 2020
Auteur:	drs. P.T.H. Donders
Projectnummer:	PO008557
Classificatie:	Openbaar
Status:	Definitief

Kijk voor meer informatie ook eens op onze website [**www.bmc.nl**](http://www.bmc.nl)